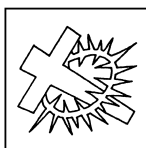


# SJUTTONDE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA SEPTDECIMA



Tekst: Mrk 7,1-23. Asbjørn Hjørthaug, Den Lutherske Menighet, Knapstad

Er en kristen virkelig fri? Hva slags frihet er det vi da snakker om? Har ikke en kristen mange bud og regler som skal følges? Består ikke et kristenliv i å skille seg ut fra verden?

Vi slår fast at i Jesus Kristus eier vi en reell og full frihet. Ingen skal få anklage deg som tror på Jesus Kristus. Jesus Kristus har ved sin død og oppstandelse kjøpt oss fri fra alle anklagelser og gitt oss en fullkommen rettferdighet inn for Gud.

Å bli en kristen er å bli satt i frihet. De 10 bud skal etterleves, men ikke med den begrunnelse at dersom du ikke gjør alt dette så er du ikke en kristen. Alt dette gjøres som en frukt av troen. Vi er frie barn av Jesus Kristus, og vil bruke livet vårt til Guds ære og til hans rikes fremme.

Det er mange som forsvarer egenrettferdighetens vei til Gud. Problemet med denne veien er at den er stengt og den kan ikke åpnes. Det var dette Luther kjempet med i mange år før han så inn i frihetens fullkomne lov at alt var ferdig. Jesu liv, død og oppstandelse er en fullkommen frigjøring fra synden og syndens konsekvenser for alle mennesker. Gud er fornøyd og har gjennom Jesus Kristus gitt oss en evig rettferdiggjørelse. Det var dette som gjorde at fariseerne ble så sinte på Jesus. De forstod ikke hva han sa og gjorde. Det vil si de forstod at Jesus ikke aksepterte deres forståelse av skriften. Deres irritasjon, hissighet og vrede var en følge av at Jesus tilsidesatte alt det de stod for, alt det de trodde de oppnådde for Gud ved sine gjerninger. De nektet å tro at det å bli et Guds barn bare kan skje ved troen alene, troen på Jesus Kristus han som Gud hadde sendt.

Det er stor forskjell på å lære og å bekjenne den kristnes frihet, og det å bekjenne seg til at menneske har en fri vilje. Luther skrev *Om den kristne frihet* eller *Om et kristenmenneskes frihet, men han skrev også «Om den trellbundne vilje»*. Det var her hans kamp mot pavekirken stod. Dette var også her Jesus kjempet som mest. Når det gjelder vårt forhold til Gud har vi ingen fri vilje. Vi er og blir døde i våre synder og misgjerninger og har ingen mulighet til å søke Gud, si ja til han og bestemme oss for å bli et Guds barn. Vårt gamle menneske er underlagt syndens lov og kan ikke gjøre noe som helst i forhold til vår egen frelse. Men ved troen på Kristus eier jeg en fullkommen frihet. Det er ingen fordømmelse for den som er i Jesus Kristus sier Paulus.

Den eneste måten å bli rettferdig gjennom loven er å omskrive loven og gjøre budene uklare og ikke så farlige. Det er det Jesus her tar opp i dagens tekst:

*Slik gjør dere Guds ord ugyldig med de forskrifter dere har gitt videre. Og mange lignende ting gjør dere. Mark 7, 13*

Fariseerne slår av på kravene og lemper på budene. Men Guds bud skal holdes fullkomment.

Det hjelper ikke bare i det ytre å vise at en holder budene. Guds vilje omhandler vår tanke, våre følelser, våre begjæringer osv:

*Det er ikke noe utenfor mennesket som kan gjøre ham uren når det kommer inn i ham. Men det som går ut fra mennesket, det er det som gjør mennesket urent. 16 Om noen har ører å høre med, han høre!*

*20 Han la til: Det som kommer ut fra mennesket, det gjør mennesket urent. 21 For innenfra, fra menneskehjertet, er det de onde tankene kommer: utukt, tyveri, mord, 22 bor, griskhet, ondskap, svik, utskeielser, ondt øye, spott, hovmod, uforstand.*

*23 Alt dette onde kommer innenfra og gjør mennesket urent.*

Da hjelper det ikke bare å bli ren i det ytre ved å late som om en oppfyller budene. Vi kan ikke gjøre noe med det onde som kommer innenfra. Det er også synd. Vår menneskenatur er bare synd. Her bor onde tanker, utukt, tyveri, mord, bor, griskhet, ondskap, svik, utskeielser, ondt øye, spott, hovmod, uforstand.

Hva er så problemet?

Det sier seg selv. Vi kan ikke av oss selv lage oss en rettferdighet som gjelde inn for Gud.

Svaret er da at vi må få alt gjennom Jesus Kristus. Hans liv og død gjelder for oss. Han er vår stedfortreder og gav oss en fullkommen rettferdighet. Vi må bli født på nytt eller omvendt. Det var det svaret Nikodemus fikk. I dåpens bad mottok jeg et nytt liv, et nytt menneske som er Gud behaglig. Det nye menneske viser seg gjennom troen på Jesus og en daglig avhengighet av evangeliet. Dette nye menneske ønsker seg bort ra synden og lever i kamp med det gamle menneske som fortsatt eksisterer i oss så lenge vi er her på jorden.

Som kristne så er vi frie fra lovens krav og bud. Ingen kan anklage oss.

Dagens evangelietekst om sabbaten illustrer dette. Vi hører om at han helbreder på sabbaten. Han var gjest hos en rådsherre som var fariseer. Alle så på Jesus og fulgte han hele tiden med øynene. Det vil si alle vaktet på han. Det var sabbat og en rekke bud og lover skulle overholdes. Jesus visste at dette var problematisk for jødene, men han brukte sin frihet og vurderte hva som var best i denne situasjonen. Jesus spurte de som var til stede om det var lov til å helbrede på sabbaten. Ingen svarte han. Et uttrykk for at de ikke likte det de så der Jesus gjorde mannen frisk som kom til han og led av en sykdom. Det ble en trykket stemning. Men Jesus brukte sin frihet til beste for sin neste. En annen gang ble han anklaget fordi han ikke stoppet disiplene i å spise aks på sabbaten da de var sultne. Jesus svarte da blant annet: *"Menneskesønnen er herre over sabbaten."* Luk 6,5

En annen gang står det også om at de skriftlærde og fariseerne holdt øye med Jesus for å se om han ville helbrede på sabbaten, så de kunne få noe å anklage ham for: *8 Men han visste hva de tenkte, og sa til mannen med den syke hånden: "Reis deg og kom fram!" Han reiste seg og gikk fram. 9 "Nå spør jeg dere," sa Jesus, "hva er tillatt på sabbaten? Å gjøre godt eller å gjøre ondt, å berge liv eller å ødelegge liv?" 10 Han så på alle dem som stod omkring, og sa til mannen: "Rekk ut hånden!" Han gjorde det, og hånden ble frisk. 11 Da ble de rasende og begynte å snakke sammen om hva de skulle gjøre med Jesus.* Luk 6,7-11

I dagens prekantekst anklager igjen de høye herrer Jesus for ikke å følge forskriftene, når disiplene spiser med vannhellige hender. Igjen er de ute av fokus.

Jesus svarer på direkten og sier:

*"Jesaja profeterte rett om dere hyklere - slik det står skrevet: Dette folk ærer meg med leppene, men hjertet er langt borte fra meg. 7 De dyrker meg forjeves, for det de lærer, er menneskebud. 8 Dere bryr dere ikke om Guds bud og holder fast på forskrifter overtatt fra mennesker." 9 Og han sa til dem: "Ja, dere får det fint til! Dere oppbever Guds bud, så dere kan følge egne forskrifter. ... 13 Slik setter dere Guds ord ut av kraft av hensyn til de reglene dere har overtatt og gir videre. Og mye annet av samme slag gjør dere." 14 Han kalte igjen folket sammen og sa: "Hør på meg alle, og forstå! 15 Ikke noe av det som kommer inn i mennesket utenfra, kan gjøre det urent. Men det som går ut av mennesket, det gjør mennesket urent. 16 Den som har ører å høre med, hør!"* Mark 7,6-16

Fariseerne og de skriftlærde forstår ikke dette med den kristne frihet. Det gjelder hele tiden å posisjonere seg i det ytre med sine handlinger, ord og gjerninger. Fordi frelsen ligger i disse gjerningene. De opparbeider seg hele tiden en fortjeneste. Da konkurrerer de også om plassene ved bordet. De som har de gjeveste plassene viser dermed at de er de som mest lykkes. Slik forblindes de av sin egen suksess. Deres autoritet og makt overfor andre mennesker er bud og forskrifter og at de selv i det ytre mestrer dem. Dette kjenner vi altfor godt gjennom både pavekirken og pietismen. De er alle i samme familie. Men Jesus bruker her en helt annen målestokk, et annet verdisystem: Fariseerne og de skriftlærde har fullstendig feil fokus.

*For den som setter seg selv høyt, skal settes lavt, og den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.* Luk 14,11

Hva vil dette si? La oss slå fast at det å sette seg lavt er å bekjenne sine synder. Det er å innse at en ikke er i stand til å vise fram en egen rettferdighet som gjelder for Gud. Når loven har vist oss hva vi gjør og ikke gjør, da går det ikke an å komme seg lavere ned. Loven dører, og den sier at jeg er skyldig til evig død. Men betingelsen er at Guds ord får være Guds ord. En må ikke omskrive det eller sette det ut av funksjon slik fariseerne gjorde det. De måtte slå av på kravene for at de skulle kunne rose seg av å holde forskriftene og budene. Men lar en Skriften få tale og lar du loven få fortelle deg sannheten om deg selv, blir det ikke mye igjen å skryte av. n ender opp som en fortvilt synder som roper: Gud vær meg synder nådig.

Gud være takk. Han stopper ikke med loven. Vi har alle et behov for å fortelle våre suksesshistorier, om det vi har lykkes med. Det beste Gud vet er å fortelle om hva han lykkes med. Det gjør han igjen og igjen. Denne historien har som overskrift evangeliet. Det er ikke bare en vanlig historie. Den har en kraft i seg som tar oss anklagede og skyldige og bringer oss opp på Guds fang. Her blir vi fortalt at alle våre synder er tilgitt for Jesu Kristi skyld og at vi eier alt det han har vunnet for oss. I sannhet er det slik at.

*den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.*

Loven driver oss til død, men samtidig driver den oss til Kristus. Det du misslykkes i, det gjorde Jesus i ditt sted. I Kristus har du et fullkomment liv å vise til. All synd du har gjort, gjør og kommer til å gjøre er nok til å få deg mange ganger til å bli dømt til døden. Denne straffen tok Jesus på seg og sonet alt for deg. Ved sin oppstandelse vant han en evig rettferdighet for deg. Vi er fullkomment frikjent av Gud selv. Så er vi altså satt i himmelen sammen med Kristus. Gud betrakter oss som likeverdige med sin Sønn. Det er å være opphøyet.

Her igjennom eier vi også Kristi frihet. På samme måte som Kristus beseiret døden, djevelen og synden, så eier også vi denne seier over alt ondt. Når så det onde vil hindre oss i å glede oss over evangeliet, vil hindre Guds verk ved å sette opp regler og bud som Skriften ikke kjenner til, vil legge på samvittigheten vår nye byrder enda vår samvittighet er blitt fri i og med evangeliet, da sier vi nei. En kristens kamp er å jage Satan og hans engler på flukt som stadig er etter oss for å binde oss. Det å være barn innebærer frihet som er det motsatte av å være ikke trell eller slave. Jesus stiller seg frivillig under loven, men likevel har han en frihet i forhold til lovens krav og bud. Denne frihet eier vi også. Den er en skatt og forsvare:

*"Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast og la dere ikke igjen tvinge inn under trelldommens åk." Gal 5,1.*

Den kristne frihet som vi har fått er dyrt kjøpt, og den er en kjær skatt vi skal verne om.

Det finnes en rekke menneskebud som er gode og riktige å følge. Dette behøver ikke i seg selv være noe galt, men en skal være klar over at dette er menneskebud. Bli menneskebud noe en skal binde andre mennesker med, noe en skal holde for å forsone Gud, fortjene nåden, sone for synd, så strider det imot evangeliet. Da er det den onde som legger ut sine snarer og feller. I menighet og kirke finnes det mange menneskebud som er der for å skape orden og gode ordninger som ikke direkte er befalt i Guds ord. Det en skal være på vakt overfor er at de ikke blir gjort om til en guddommelig lov som en innbiller seg en må følge for å bli mer rettferdig innfor Gud eller en bedre kristen. Da er de ikke nyttige lengre. Søker en Guds rettferdighet gjennom egne gjerninger og menneskebud som en selv eller andre har funnet på, så er det et uttrykk for utro og synd. Men hele tiden er vi Guds barn og frie fra lovens krav:

*"Det er ingen fordømmelse for dem som er i Jesus Kristus."*

Vi er frie i vår samvittighet fra lovens krav. Vi må ikke faste eller gjøre andre ting for å gjøre oss selv rettferdige, fordi vi alt er rettferdige gjennom Jesus Kristus.

*"Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse."*

Denne friheten kan misbrukes. Galaterne får formaningen om at en ikke må bruke friheten til å la kjødets gjerninger få råde. Den kristne frihet får heller ikke tillempes til den som ennå lever under loven og som tror at de kan oppnå rettferdighet gjennom egne gjerninger.

Rom 3,8: *"Skal vi ikke da like godt gjøre det onde så det gode kan komme?"*

Den kristne frihet må sees i perspektiv av både lov og evangelium. Loven viser oss synden og driver oss til Kristus. Den åndelige frihet er for dem som av loven er blitt knust og som ikke har noe håp i seg selv og til sin egen rettferdighet. Det gamle menneske er så freidig og frekk at det til og med forholder seg til evangeliet som om det var lov, noe som jeg må tro, noe jeg må si ja til, noe jeg må ville og gjøre så godt jeg kan over for og så gjør Gud resten. Det gamle menneske må daglig druknes og slik at det nye menneske får plass og rom til å vokse. Det nye menneske setter seg ikke utover budene og loven. Det nye menneske påberoper seg ikke den kristne frihet for å leve ut kjødets lyster. Det blir en ny vilje til å lyde og følge loven.

Den kristne frihet er ikke det gamle menneskes frihet som skal tilfredstille alle sine lyster og begjæringer og som vil høste ære av mennesker og leve ut sitt ego. Den kristne frihet springer ut av det nye menneske som vil alt godt og som ofrer seg selv og sine prinsipper og sin egoisme til glede og omsorg for andre. Den elsker Gud over alle ting. Det gamle menneske er korsfestet med Kristus- det nye skal leve fram og ut til medmennesker - til våre barn- foreldre- ektemake- venner - naboer.

Skal den kristne frihet blomstre må troen fødes og næres av nådemidlene, ord og sakrament, med andre ord av evangeliet og den Hellige Ånd. Amen.